

Kursplan

för kurs på grundnivå

Små barns lärande och vardag i ett specialpedagogiskt perspektiv
Small Children's Learning And Every Day Experiences In A Special Educational Perspective

15.0 Högskolepoäng
15.0 ECTS credits

Kurskod: UQ105B
Gäller från: HT 2010
Fastställd: 2009-11-26
Institution Specialpedagogiska institutionen
Ämne Specialpedagogik

Beslut

Kursansvarig institution är Specialpedagogiska institutionen vid Stockholms universitet. Denna kursplan är fastställd av prefekten på delegation av institutionsstyrelsen 2009-11-26 samt godkänd av Lärarytbildningsnämnden 2009-12-10 att ingå i lärarexamen.

Kursplanen är giltig fr.o.m. termin Ht 2010.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

För tillträde till kursen gäller att den studerande är antagen till lärarprogrammet.

Kursens uppläggning

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
DK01	Möjligheter och hinder i små barns vardag	7.5
DK02	Små barn och delaktighetens villkor	7.5

Kursens innehåll

Kursen behandlar små barns vardag och lärande i såväl hemmiljö som pedagogiska verksamheter med utgångspunkt i specialpedagogik som tvärvetenskap.

Delkurs 1

Delkurs 1 berör framförallt tidigt samspel vuxen - barn, lek och barns skapande uttrycksformer samt föräldraskap när barnet har en funktionsnedsättning. I relation till små barns lärande tar kursen upp möjligheter och hinder utifrån psykologiska, kommunikativa och samhälleliga perspektiv.

Delkurs 2

Delkurs 2 belyser frågor om små barns vardag i pedagogiska verksamheter. Utifrån ett relationellt perspektiv behandlas möjligheter och svårigheter (t ex i lek, kommunikation och skapande uttrycksformer) som berör små barn i den s.k. "gråzonen" samt barn med funktionsnedsättning. Utifrån teoretiska och praktiska utgångspunkter analyseras olika villkor för små barns delaktighet och lärande ur ett barnperspektiv och barns perspektiv. I anslutning till detta behandlas inkludering och utslagningsmekanismer på olika nivåer (individ, grupp, organisation och samhälle).

Mot bakgrund av innehållet i delkurs 1 problematiseras områden som föräldrasamverkan, pedagogers samarbete med olika professioner och barns lärande. Vidare analyseras styrdokument såsom läroplaner och FN:s barnkonvention i båda delkurserna.

Förväntade studieresultat

Delkurs 1

Efter att ha genomgått kursen förväntas studenten kunna:

- Beskriva möjligheter och hinder för tidigt samspel, delaktighet och lärande i barns lek, kommunikation och skapande uttrycksformer utifrån olika teoretiska utgångspunkter.
- Analysera möjligheter och hinder utifrån ett barnperspektiv med beaktande av skilda synsätt på kunskap, människa och samhälle.

Delkurs 2

Efter att ha genomgått kursen förväntas studenten kunna:

- Utifrån ett relationellt perspektiv beskriva möjligheter och hinder för utveckling och lärande när det gäller barn i den s.k. gråzonen och barn med funktionsnedsättning.
- Analysera villkor för delaktighet och lärande med hjälp av fältstudier och specialpedagogiska perspektiv samt styrdokument.
- Beskriva utslagningsmekanismer och inkludering på olika nivåer (individ, grupp, organisation och samhälle).
- Beskriva möjligheter och hinder för samverkan mellan pedagoger - föräldrar respektive mellan pedagoger - andra yrkesprofessioner samt dess betydelse för barns lärande.

Undervisning

Undervisningen sker i form av ett deltagarorienterat arbetssätt med stöd av seminarier, föreläsningar, individuellt arbete och arbete i grupp, fältstudier samt kommunikation med webbaserat verktyg.

I kursen ingår att studenterna läser, diskuterar och i skrift formulerar reflektioner och sammanfattningar av kurslitteratur, seminarier och fältstudier samt egna och gemensamma erfarenheter under kursen. Studenterna ger också respons på varandras texter.

Kunskapskontroll och examination

Kunskapskontroll sker enskilt och i grupp. Fältstudier redovisas dels som gruppuppgifter, dels ingår de i två individuella skriftliga examinationsuppgifter. De två examinationsuppgifterna innebär att studenterna skriftligen ska analysera och kritiskt granska litteratur/föreläsningar och fältuppgifter. Den ena examinationsuppgiften gäller delkurs 1, den andra delkurs 2. Dessutom krävs skriftliga sammanfattningar av litteraturen/föreläsningar och av egna reflektioner om den egna kunskapsprocessen.

Betygsättning på kurs sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala:

- A = Utmärkt
- B = Mycket bra
- C = Bra
- D = Tillfredsställande
- E = Tillräckligt
- Fx = Otillräckligt
- F = Helt otillräckligt

Kursens betygskriterier delas ut vid kursstart.

För att få slutbetyg på hela kursen krävs lägst betyget E på de två delkurserna. Vidare krävs att kursens övriga obligatoriska uppgifter, dvs. fältuppgifter, sammanfattningar och egna reflektioner är genomförda och godkända. Dessa moment betygsätts med betygen godkänd eller underkänd.

Studerande som fått betyget F eller Fx på prov har rätt att genomgå ytterligare minst fyra prov så länge kursen ges för att uppnå lägst betyget E.

Studerande som fått lägst betyget E på prov får inte genomgå förnyat prov för högre betyg.

Studerande som fått betyget F eller Fx på prov två gånger av en och samma examinator har rätt att begära att en annan examinator utses för att bestämma betyg på provet. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen.

Studerande kan begära att examination enligt denna kursplan genomförs högst tre gånger under en tvåårsperiod efter det att kursplanen slutat gälla. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen. Med prov jämföras också andra obligatoriska moment i kursen.

Övergångsbestämmelser

Om kursinnehållet väsentligen ändras har studenten rätt att under en tvåårsperiod, vid ordinarie examinationstillfälle, examineras enligt denna kursplan.

Begränsningar

Kursen får inte tillgodoräknas i examen samtidigt med sådan inom eller utom landet genomgången och godkänd kurs, vars innehåll helt eller delvis överensstämmer med innehållet i kursen.

Övrigt

Kursen ges som en breddningsspecialisering i specialpedagogik inom lärarprogrammet.

Kurslitteratur

Broberg, A., Almqvist, K. & Tjus, T. (2003). Klinisk barnpsykologi. Utveckling på avvägar. Stockholm: Natur och Kultur. (367 s valda delar)

Broberg, A., Granqvist, P., Ivarsson, T. & Risholm-Mothander, P. (2006). Anknytningsteori: betydelsen av nära känslomässiga relationer. Stockholm: Natur och Kultur. (362 s./delar)

Brodin, J. (2005). Kommunikativ kompetens □ begrepp och definitioner. Forskningsrapport nr 39. Teknik, Kommunikation, Handikapp. Lärarhögskolan i Stockholm, Institutionen för individ, omvärld och lärande (IOL). (60 s). Finns tillgänglig på Internet (2009-05-08)
<http://www.buv.su.se/pub/jsp/polopoly.jsp?d=8286&a=34248>

Börjesson, M. & Palmblad, E. (2003). I problembarnens tid. Förnuftets moraliska ordning. Stockholm: Carlssons bokförlag. (269 s).

Frykhammar, E. (2001). Att lära tillsammans med varandra: deltagarorienterad forskning i förskolan. Institutionen för individ, omvärld och lärande. Stockholm: Lärarhögskolan (172 s)

Halldén, G. (2003). Barnperspektiv som ideologiskt och/eller metodologiskt begrepp. Pedagogisk Forskning i Sverige, 1-2, 12-23.

Hautaniemi, B. (2009). Känslornas betydelse för meningsskapande i samspel med omvärlden. Kompendium ur Hautaniemi, B, Specialpedagogiska institutionen, Stockholms universitet (doktorsavhandling, Stockholms universitet). (16 s)

Helldin, R. (under publicering, klar till hösten 2010). Kritisk medvetenhet och vetenskaplig profession i en rättvis skola. I R. Helldin & B. Sahlin (red.). Specialpedagogik och etik □ en fråga om perspektiv Lund: Studentlitteratur.(ca 20 sidor) (e-artikel)

Jansson, U. (2004). Delaktighet som social process □ om lekande och kamratkultur i förskola. I A. Gustavsson, Delaktighetens språk. Lund: Studentlitteratur (33 s.)

Johansson, E. (2003). Att närma sig barns perspektiv. Pedagogisk Forskning i Sverige, 1-2, 42-57.

Kihlbom, M. (2003). Om små barns behov och utveckling □ Nyare utvecklingspsykologiska och neurobiologiska rön. Myndigheten för skolutveckling. (89 s.)

Lundström, E. (under publicering, klar hösten 2010). Föräldraskap och yrkesroll när barnet har en funktionsnedsättning I R. Helldin & B. Sahlin (red.). Specialpedagogik och etik □ en fråga om perspektiv. Lund: Studentlitteratur.(ca 20 sidor) (e-artikel)

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet. Lpo 94. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Läroplan för förskolan. Lpfö 98. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Olsson, C. (2006). The kaleidoscope of communication. Stockholm: HLS Förlag.(102 s./delar av)

Pramling Samuelsson, I., Asplund Carlsson, M., Olsson, B., Pramling, N. & Wallerstedt, C. (2008). Konsten att lära barn estetik. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag. (160 s)

Regeringskansliet (2006). Mänskliga rättigheter. Konventionen om barnets rättigheter. UD 05.059 (80 s) (pdf-fil).

Siljehag, E (under publicering, klar hösten 2010). Historien om barn i behov av särskilt stöd. I R. Helldin & B. Sahlin (red.) Specialpedagogik och etik □ en fråga om perspektiv Lund: Studentlitteratur (e-artikel) (ca 20 sidor)

Sjöberg, K. (red.) (1999). Mer än kalla fakta. Kvalitativ forskning i praktiken. Lund: Studentlitteratur. (205 s). (valda delar ca 30 sidor)

Svenska Uneskorådet 2(2006). Salamancadeklarationen och Salamanca +10. Svenska Uneskorådets skriftserie.(62 s) (pdf-fil)

Taggart, B., Sammons, P., Smees, R, Melhuish,E., Siraj-Blatchford, I., Elliot, K. & Lunt, I. (2006). Early identification of special educational needs and definition of □at risk□: the Early Years Transition and Special Educational Needs (EYTSEN) project. British Journal of Special Education, 33 40-45.

Ytterhus, B. (2003). Barns sociala samvaro - inklusion och exklusion i förskolan. Lund: Studentlitteratur. (227 s).

Wall, K. (2003). Special Needs and Early Years. A Practitioner's Guide. London: Sage Publication. (207 s) (e-bok, Ebrary).

Ytterligare artiklar tillkommer.